

Bijlage 2 beschouwing van de onderwerpen genoemd in de evaluatie vergadermodel 2025

De onderwerpen uit de evaluatie zijn uitgesplitst naar informatiebijeenkomst, raadscommissie, raadsvergadering, administratief behandelproces en coördinatie.

Informatiebijeenkomsten

a. Dinsdag, vergaderdag

In de evaluatie wordt vaak vergaderdruk als punt ingebracht. Dat is een belangrijk signaal en wordt breed afgegeven in relatie tot de informatieavonden. Met name kleine partijen ervaren dat. De vaste dag geeft, in tegenstelling tot het vorige model, duidelijkheid. Niet iedere, maar wel veel dinsdagavonden zijn informatieavonden. Kijkend naar de cijfers van 2025 dan zijn er 27 informatiebijeenkomsten op jaarbasis. Deze zijn gepland op 21 avonden. Die zijn onderverdeeld naar de onderwerpen van de commissies. Een informatiebijeenkomst is dan eens gericht op de leden van AZM en dan eens op de leden van B&S maar iedereen is vrij om deel te nemen. Het totaal aantal informatiebijeenkomsten kan grofweg gedeeld worden over de 3 commissies. Dit komt neer op 7 informatiebijeenkomsten per commissie. Over de opkomst meer onder punt C. De splitsing tussen informatieavond en commissie komt voort uit het BOB model om de informatiefase eerst te doorlopen zodat leden goed geïnformeerd beginnen aan de commissie en raad. Dat kan door een informatiebijeenkomst, RIB, video of schriftelijke vragen. Een andere reden om de fases te scheiden is dat toen presentaties nog in commissies aan de orde kwamen deze vaak nog op een laat tijdstip aan de orde kwamen, de concentratie was dan niet meer aanwezig en presentaties werden snel afgedaan. Onderwerpen kregen daardoor niet de aandacht die ze verdiende. Een kleine vergelijking laat zien dat de duur van de commissie sterk is afgenomen. Was de gemiddelde vergadertijd van de commissie B&S in de eerste helft van 2021 nog 3 uur en 15 min. Dit is in 2024 gedaald naar 1 uur en 35 min. Dat is ook logisch omdat presentaties dus apart aan de orde komen tijdens een informatieavond waar iedereen fris start. Een bijkomende verklaring is het stellen van vragen vooraf en focus op verbetervoorstellen en discussiepunten.

In de evaluatie wordt door Lokaal Alternatief een tijdige planning als voorwaarde genoemd. Dat is door het presidium ook als punt van aandacht ingebracht. Beter plannen is een duidelijk verbeterpunt in de uitvoering, de regels geven daarvoor voldoende ruimte. Ervaren nadeel aan langer vooruit plannen is dat avonden vast staan en een agendaverzoek vanuit de raad of urgent verzoek op korte termijn inplannen lastiger is of er toch nog geschoven moet worden.

CDA brengt de aanvangstijd als aandachtspunt in. Deze is 19:00 uur maar staat de gemeenteraad vrij om anders te bepalen. De aangebrachte structuur van een vaste dag en de informatieavonden-raadscommissies en raad staan niet breed ter discussie.

b. Bevoegdheden

Vergaderdruk en avonden goed benutten heeft te maken met plannen maar ook met keuzes maken. Bevoegdheden en interesse spelen daarin een rol zo brengen PvdA en Hart voor Vrijheid in.

Het presidium ziet een oplossing in het beter beoordelen van aanvragen vanuit zowel college als raad: is de raad bevoegd en/of is het onderwerp politiek/maatschappelijk gedragen. De agendacommissie staat hiervoor aan de lat op basis van het RvO. Toepassen in de praktijk is echter ingewikkeld. Wat is bijvoorbeeld prioriteit voor de gemeenteraad?

Is de wens van 1 partij voor een informatieavond ook de wens van meerdere partijen? Zijn er andere instrumenten beschikbaar en staat de partij daarvoor open?

De informatieavond zou voornamelijk in het teken moeten staan van aankomende besluitvorming of verantwoording/voortgang over eerder genomen belangrijke besluiten. De VVD stelt als voorwaarde dat onderwerpen dan vervolgens niet als feitelijke akkoordstukken in de commissie moeten worden doorgeschoven. Dat is bijvoorbeeld aan de orde geweest bij de behandeling van de zienswijzen op de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Het staat 2 partijen vrij indien nodig (amendement) om alsnog te agenderen voor bespreking in de commissie. Uit de cijfers blijkt dat er nog niet veel akkoordstukken in de commissie zijn geweest en dat er in die gevallen niet alsnog om bespreking is gevraagd.

De agendacommissie wil strakker, binnen de al bestaande regels, in de beoordeling van aanvragen zijn om de hoeveelheid en kwaliteit informatieavonden te beheersen of andere vormen van informeren voor te schrijven zoals video-opname of schriftelijk.

c. Opkomst en verslaglegging

De opkomst tijdens informatieavonden is beperkt blijkt uit de waarnemingen maar ook de erkenning door de partijen en college in de evaluatie. Er is geen nader onderzoek naar gedaan maar taakverdeling, werkdruk, hoeveelheid avonden, interesse en urgentie zullen een factor zijn. Een goede opkomst is wenselijk maar niet noodzakelijk. Dit staat echter haaks op de Kerkraadse cultuur om aanwezig te zijn. Bij raads- en commissievergaderingen is er al jarenlang een heel hoog aanwezigheidspercentage. De morele verplichting zoals de PvdA dit omschrijft is er, maar zou er niet altijd moeten zijn. Er is immers taakverdeling mogelijk, bijvoorbeeld één afgevaardigde namens fractie(s). Er zijn voor de raadzaal een video-opname of anders een kort verslag beschikbaar om op een ander moment te raadplegen. Dit wordt op prijs gesteld en door de VVD en SP een oproep gedaan om een video-opname van alle bijeenkomsten mogelijk te maken. Dit zal de griffie in het jaarplan 2026 opnemen om als pilot verschillende toepassingen te proberen tijdens informatieavonden zoals de toepassing van AI, video- en geluidsopname en op basis daarvan een voorstel met alternatieven en kosten aan de gemeenteraad voor te leggen. Voor regionale bijeenkomsten zou dit ook een mooie oplossing zijn gezien de hoeveelheid bijeenkomsten. Dat is echter aan de organiserende partij en wordt vanuit de griffie als aandachtspunt steeds meegegeven.

d. Informatieve onderwerpen in commissies

De SP stelt voor om informatieve onderwerpen weer in de commissievergadering te agenderen en als er een informatieavond is ook politieke vragen toe te staan. Dit is uiteraard een mogelijkheid indien het vergadermodel en daarmee de reglementen anders worden ingericht. Het zorgt dan wel voor vermenging van de informatieve en beeldvormende fase die nu uit elkaar zijn gehaald.

Raadscommissies

e. Uitval commissievergaderingen

CDA stelt voor om de raadscommissies wellicht samen te voegen. Commissies samenvoegen is mogelijk. Daar heeft de raad volledige vrijheid in. Daarbij zou gedacht kunnen worden aan een opzet met nog maar twee adviserende raadscommissies in plaats van drie. Daarbij moet dan gekeken worden naar een herverdeling van thema's om commissies gelijkwaardig te belasten in werkdruk en vergadertijd.

De SP merkt op dat dat commissievergaderingen veelal uitvallen en er nog nauwelijks onderwerpen zijn. De data laat zien dat het aantal commissievergaderingen over 2023,

2024 en 2025 in een zelfde bandbreedte zit met 4 / 6 ontwerpbesluiten per commissie. In 2024 zijn in totaal 88 ontwerpbesluiten verdeeld over 22 commissievergaderingen. In 2023 107 ontwerpbesluiten over 24 commissievergaderingen en in 2022 115 ontwerpbesluiten verdeeld over 20 vergaderingen commissie. In 2025 verwachten we rond de 85-90 ontwerpbesluiten. Zoals eerder beschreven is de tijdsduur van commissies drastisch verlaagd door de informatieavonden. Avonden kunnen wel beter benut worden op het moment dat er korte commissievergaderingen zijn. Efficiënt en effectief vergaderen is de insteek. Is een commissievergadering snel klaar door akkoordstukken of het ontbreken van amendementen of moties bij een bespreekstuk hebben raads- en commissieleden de rest van de avond de tijd voor het eigen raads- en commissiewerk of onderling overleg. Een van de doelstellingen van de aanpassing van het vergadermodel is om tijd vrij te spelen en in te zetten voor eigen werk. Een aansluitende informatieavond kan incidenteel ook tot de mogelijkheden behoren maar is lastig vanwege de korte voorbereidingstijd.

f. Technische/feitelijke vragen

Het verplicht vooraf stellen van vragen en verkrijgen van antwoorden wordt breed gedragen. SP stelt voor dat er meer ruimte in de commissie moet zijn voor het stellen van technische/feitelijke vragen, wellicht met een limiet. Burgerbelangen, VVD en Hart voor Vrijheid roepen op om eerder informatie met elkaar te delen.

Een ruime meerderheid is tevreden over deze opzet met vragen vooraf. In de praktijk wordt er door de voorzitters ook nog ruimte geboden tijdens vergaderingen om technische vragen te stellen. Kijkend naar het door de gemeenteraad beoogde doel van de commissievergadering is het echter niet wenselijk. Immers, informatie moet vooraf duidelijk zijn om in de commissie de discussiepunten en verbetervoorstellen op te zoeken. De informatieve fase is vóór de commissie. Er is nu ruimte in het RvO om urgente technische vragen in de commissie te stellen. Het mogelijk maken, al dan niet met een limiet, van het stellen van feitelijke vragen werkt het vraag-antwoord spel in de hand tussen een lid en portefeuillehouder, iets dat net niet meer de bedoeling is op wens van de raad om toe te werken naar meer debat met discussiepunten en verbetervoorstellen. Voor reguliere vragen is het ook niet efficiënt en effectief. Er zijn immers zo'n 25 deelnemers aan een vergadering die dan tijd besteden aan vragen die mogelijk maar één iemand wil weten. Ook is er ambtelijk dan geen tijd om zaken goed uit te zoeken omdat beantwoording ter plekke moet gebeuren. Maar de gemeenteraad heeft de mogelijkheid om het vergadermodel naar eigen wens in te richten dus aanpassingen op dit onderdeel zijn mogelijk in alle vormen en voorwaarden.

g. Akkoord- en bespreekstukken commissieagenda

Een wijziging van het vergadermodel is om ook in de commissie al te werken met akkoord- en bespreekstukken om effectief en efficiënt te vergaderen en om de focus te leggen op de echte bespreekstukken. Akkoordstukken in de commissie zijn nog maar beperkt aan de orde geweest, zie bijlage 1 onder kwantitatieve analyse. Zes reguliere ontwerpbesluiten. Twaalf akkoordstukken waren de zienswijzen op de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. Deze aanpak is zowel vanuit alle fractievoorzitters als college/ambtelijke organisatie als zeer positief ervaren. Na het in concept agenderen van akkoordstukken in de commissie is in geen enkel geval door een partij alsnog om bespreking gevraagd voorafgaand of in de commissie.

Het is en blijft echter een moeilijke inschatting voor het presidium om een stuk als akkoordstuk op de concept agenda van de commissie te agenderen. Daarin is het presidium terughoudend en vergt opbouw van ervaring binnen het Presidium en begrip

vanuit partijen. Partijen kunnen zelf alsnog om bespreking vragen (minimaal 2 partijen). Een akkoordstuk in de commissie, zoals bij alle GR-en, maakt dat portefeuillehouder, ambtenaren en externen niet onnodig hoeven te komen.

h. Debat

Uit de evaluatie blijkt dat er verandering in positieve zin wordt waargenomen. Maar er is zeker nog ruimte voor verbetering en daarvoor worden suggesties gedaan. Zo wordt het eerder delen van moties, amendementen, vragen en schriftelijke bijdragen en duidelijke orde en interrupties genoemd (Burgerbelangen, PvdA, HvV, VvD, OK). Wens onder enkele partijen is dat ze zich beter voor kunnen bereiden op het debat.

Bedoeling van de commissievergadering is om in een dialoog tussen de partijen (dus niet tussen partij(en) en de portefeuillehouder) af te pellen waar men het (on)eens over is. Welke verbeter suggesties zijn er (eventuele moties en amendementen)? Discussiepunten zijn belangrijker dan standpunten, die kunnen immers in de raadsvergadering worden ingenomen. Die verantwoordelijkheid ligt bij de commissieleden. Luisteren, kort en duidelijk spreken en debatteren zijn belangrijke vaardigheden voor een debat. Training en ervaring opdoen is nodig. Dit krijgt dan ook de benodigde aandacht in het inwerkingprogramma komend jaar. Die vaardigheden zijn ook van belang in de gemeenteraad. De orde handhaven en debat stimuleren zijn actiepunten voor de voorzitters. Voor interrupties is een definitie voorgesteld in het RvO.

i. Spreektijd

De spreektijd wordt als positief ervaren. Er ligt geen verzoek voor aanpassing van de tijden. Wel voor coulance in de omgang met de spreektijd (Lokaal Alternatief) waarbij Ons Kerkrade opmerkt dat die wordt toegepast. Uit een terugblik op de vergaderingen blijkt ook dat de spreektijd richtinggevend is maar voorzitters niet op de seconden afklokken en microfoons gaan niet meer vanzelf uit.

j. Rondvraag

SP stelt voor om de rondvraag weer op te nemen. Dat is mogelijk door het opnemen van een bepaling in het betreffende RvO met een goede definitie. In de nota van toelichting van juni 2024 actualisatie vergadermodel is opgenomen:

In de commissievergadering is er op het einde een rondvraag. Een terugblik op recente commissievergaderingen leert dat de rondvraag steeds vaker gebruik wordt om vragen te stellen aan het college. Het reglement van orde bevat geen bepaling over de rondvraag. In het archief is teruggevonden dat het Seniorenconvent op 25 november 2004 heeft afgesproken: de rondvraag in de commissies is bestemd voor "vragen met betrekking tot meningen/gevoelens/vragen aan dan wel van commissieleden en is niet bestemd voor vragen aan het college".

De instrumenten die toezien op het recente gebruik van de rondvraag zijn het vragenuur in de commissie (artikel 17), technische vragen schriftelijke indienen, ambtelijk bijstand of vragen aan het college (artikel 38-vragen, RvO Raad). De rondvraag wordt in verband met het ontbreken van een grondslag niet meer opgenomen als apart agendapunt. Bij de sluiting van de agenda is er nog de ruimte voor commissieleden om terug te kijken op de vergadering of op elkaar te reageren.

k. **Inspreekrecht**

PvdA stelt voor om het insprekrecht in de commissie los te koppelen van de voorwaarde dat het over een agendapunt moet gaan. Met de invoering van het huidige vergadermodel is het insprekrecht verruimd. Inspreken is nu ook mogelijk bij informatieavonden. Burgerparticipatie is mogelijk in het beleidsproces maar in het besluitvormingsproces is er dus ook nog invloed mogelijk door aan te sluiten bij een informatieavond of in te spreken bij een commissie. Helaas blijkt uit de data dat er weinig sprekers zijn. De raad is vrij om het insprekrecht in te richten en loskoppelen van de agendapunten is mogelijk. Verwachtingenmanagement richting burgers is wel belangrijk: hoeveel tijd is er beschikbaar, wat kan er ter plekke wel en niet besproken worden en wat wordt er daarna mee gedaan?

l. **Voorzitterschap**

De rol van de voorzitter is door het vergadermodel moeilijker geworden. Eerst was de commissie gericht op het stellen van vragen en krijgen van antwoorden. Nu is de insteek het opzoeken van discussiepunten in een dialoog tussen de partijen met spreektijden en interrupties. De voorzitters hebben daarin een andere rol, volgen trainingen en doen ervaring op. Ook zijn er voorzitterswisselingen geweest. De voorzitters concluderen ook zelf dat deze rol moeilijker is en evalueren hun voorzitterschap na iedere vergadering. Dat is ook voor voorzitters een leerproces.

Uit de evaluatie volgt een brede oproep aan de voorzitters. Zoals van Burgerbelangen om strakker te sturen op spreektijden, Lokaal Alternatief om coulance toe te passen, PvdA om beter toe te zien op de schifting van technische en inhoudelijke vragen, VVD vraagt om een betere facilitering van het debat en SP vindt dat discussies gesmoord worden. Zoals eerder beschreven zijn dat actiepunten voor de voorzitters staan zijn de vergaderregels zelf niet direct ter discussie in de reacties.

m. **Advies commissie**

De commissie geeft advies aan de gemeenteraad. Dit doet de commissie op voorstel van de voorzitter. Kan het voorstel naar de gemeenteraad en als akkoord- of bespreekstuk. Voor bespreking zijn minimaal 2 partijen (los van het aantal zetels) nodig. Belangrijk is wel dat duidelijk is wat er te bespreken is. Idealiter is dat een amendement of motie. In de afronding van de commissiebespreking moet dit duidelijk worden als bouwsteen voor het debat in de gemeenteraad. Dat komt in de uitvoering nog onvoldoende tot uiting.

Raadsvergadering

n. **Besluitvorming**

Meerdere partijen zien de ontwikkeling terug dat de raadsvergadering een besluitvormende vergadering is geworden. De SP brengt in dat een meerderheidsbesluit niet per definitie een democratisch besluit is.

In de raad worden de akkoordstukken versneld afgedaan en politieke discussie richt zich op bespreekstukken waar dan amendementen of moties aan ten grondslag liggen. Daarna neemt de raad ook daarover besluiten. De raad zou dan ook geen herhaling van de commissie moeten zijn maar het debat draait om de verbetervoorstellen (amendementen en moties). Besluiten worden in de gemeenteraad op grond van de Gemeentewet door de meerderheid genomen. De gemeenteraad heeft voor de commissies wel nadrukkelijk gekozen voor een minderheidssysteem door 2 partijen (ongeacht het aantal zetels) de mogelijkheid te geven om een bespreekstuk op de agenda van de raad te zetten. Daarbovenop is ruimte voor een raadslid of partij om te amenderen

op een akkoordstuk in de raadsvergadering om ook daar nogmaals ruimte te bieden aan een individueel lid/minderheid.

o. Moties

PvdA stelt voor om een vast agendapunt op de raadsagenda te zetten waar moties, die niet gaan over een al geagendeerd onderwerp, ingebracht kunnen worden. Dit zijn moties vreemd aan de orde van de dag. De SP stelt dit ook voor, maar ook om dit vast op de commissieagenda te agenderen.

De gemeenteraad heeft vrijheid om het proces rondom moties te regelen. Het VNG model reglement bevat een bepaling om die moties op het einde van de raadsvergadering in te kunnen brengen. Maar er zijn ook andere varianten mogelijk. In Kerkrade sluit de behandeling van moties vreemd aan de orde van de dag aan op de reguliere raadsvoorstellen. Eerst behandeling in de commissie en daarna besluitvorming in de gemeenteraad behalve als een motie spoedeisend is, dan kan deze direct in de raad ingebracht worden. Voor reguliere inhoudelijke moties kan de bespreking in de commissie van meerwaarde zijn. Er is immers meer voorbereidingstijd voor partijen in aanloop naar het besluit in de gemeenteraad, mogelijkheid tot technische vragen en in de commissie kan gesproken worden met de andere partijen, portefeuillehouder en ambtenaren.

Een vast agendapunt in raad en/of commissie is mogelijk. Aandachtspunten hierbij zijn er ook, als een motie vrij laat op de agenda wordt gezet is voorbereiding door anderen beperkt mogelijk. Ook de aanwezigheid van wethouder en ambtenaren kan door late agendering in de commissie mogelijk een uitdaging zijn. De samenhang tussen afspraken hierover is belangrijk om de meerwaarde te benutten.

Administratieve proces

p. Tijdigheid van moties en amendementen

Een spanningsveld dat naar voren komt uit de evaluatie is enerzijds de behoefte aan tijdige informatie voor een goede voorbereiding en anderzijds de vrijheid om ook in de raadsvergadering moties en amendementen in te dienen. Een bindende deadline voorafgaand aan de raadsvergadering afspreken is niet mogelijk. Vanuit collegialiteit, zorgvuldigheid en slagingskans is het wel aan te bevelen moties en amendementen vooraf al in te brengen. Het is steeds aan de betreffende commissie en gemeenteraad om te bepalen wat verder toelaatbaar is. Het zeer laat indienen van een amendement zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat een raadslid de inhoudelijke consequenties niet kan overzien en op grond daarvan tegenstemt.

q. Volledigheid van documenten

Tijdens vergaderingen maar ook in de evaluatie wordt door partijen gewezen op de noodzaak van complete stukken. Relevante bijlagen alsook goed ingevulde stukken zijn belangrijk. Er loopt een project om dit te verbeteren met een oplevering eind kwartaal 1 2026. Daarbij gaat het niet alleen om de kopjes in een raadsvoorstel maar een heroverweging van alle formats, instructies voor het schrijven van stukken alsook alle relevante ontwikkelingen meenemen zoals de Wet open overheid, eenvoudig taalgebruik, digitale toegankelijkheidsvereisten en gebruik van applicaties om de raadsvoorstellen te maken.

r. Publiceren van documenten

De SP herhaalt in de evaluatie een verzoek om alle stukken van de commissie ook bij de raadstukken te voegen. Die opdracht kan de gemeenteraad aan het presidium en griffie meegeven. Het is technisch uiteraard mogelijk, de personele capaciteit is beperkt. Op dit moment is de lijn dat de stukken in Ibabs daar worden gepubliceerd waar ze toe behoren. Dus een presentatie bij de informatieavond, een concept raadsvoorstel met vragen en antwoorden bij de commissie en het raadsvoorstel dat door de commissie aan de raad is aangeboden en een amendement dat in stemming komt bij de raadsvergadering. Nadeel van dubbel of driedubbel publiceren is de vervuiling van het raadsinformatiesysteem en zoekfunctie.

In het eerder genoemde project verbeteren raadsvoorstellen wordt ook een terugblik op relevante informatie meegenomen. In de nota van toelichting kan bijvoorbeeld verwezen worden naar een eerder genomen besluit en een relevante raadsinformatiebrief.

Coördinatie van de vergaderpraktijk

s. Samenstelling presidium (agendacommissie)

SP stelt de samenstelling van het presidium aan de orde. CDA stelt de neutraliteit van de agendacommissie aan de orde. Hart voor Vrijheid stelt voor om een stap in te bouwen zodat presidium vooraf kan toetsen of er behoefte is aan een bepaalde informatieavond. Dat zou dan een simpele online oplossing moeten zijn om dit werkbaar te maken.

Kijkend in Nederland is de samenstelling van agendacommissies wisselend.

- Heerlen: presidium bestaat uit de voorzitter en de fractievoorzitters.
- Landgraaf: de commissieagenda wordt opgesteld door de commissievoorzitters(s) met de griffier.
- Weert: presidium bestaat uit de voorzitter en de fractievoorzitters.
- Venray: raadspresidium, bestaande uit de fractievoorzitters.
- Maassluis: agendacommissie, samengesteld uit de raadsvoorzitter en de door de gemeenteraad aangewezen commissievoorzitters.
- Amsterdam: presidium bestaat uit een voorzitter en 4 leden. Zijn hebben o.a. tot taak onderwerpen ter bespreking in het fractievoorzittersoverleg aan te dragen. Het fractievoorzittersoverleg is vervolgens in Amsterdam belast met het doen van voorstellen m.b.t. de agenda van de raadsvergadering.
- Almere: presidium bestaat naast de vicevoorzitter van de raad uit vier raadsleden, niet zijnde fractievoorzitter.
- Den Bosch: presidium bestaat uit de voorzitter en de commissievoorzitters.
- Maastricht: agendacommissie welke bestaat uit de plaatsvervangend voorzitter van de raad met de voorzitters- en vice-voorzitters van de domeinvergaderingen.
- De Tweede Kamer kent ook een Presidium waarbij de taken en bevoegdheden weliswaar verder gaan maar voor wat betreft het agenda onderdeel gelijkenissen toont ([Presidium Tweede Kamer | Parlement.com](#)).

De Kerkraadse agendacommissie heeft slechts een beperkte rol, een coördinerende rol met de opdracht om niet-politiek te handelen en vanuit het groepsbelang van de raad/commissie het werk te doen. Het zijn steeds de commissies en raad die uiteindelijk gaan over de eigen agenda en die dat met een besluit vaststellen. De samenstelling is

door de raad te bepalen waarbij aanbevolen is om minimaal een coalitie/oppositie verdeling toe te passen zoals nu het geval is.

t. Rol pakken

Het presidium heeft als agendacommissie in het reglement van orde taken gekregen. Die kan het presidium nog strikter invullen om tegemoet te komen aan de punten uit de evaluatie zoals efficiënter plannen, avonden beter benutten, incomplete stukken signaleren en andere vormen van informatievoorziening toepassen dan de reguliere fysieke vergaderingen. Dat is ook een cultuurverandering die tijd nodig heeft. Over het voorzitterschap is al eerder een beschouwing gegeven.